

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Tredie Brev til en højvelbaaren Herre. 1743

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 196. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801342976/facsimile.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

DET TREDIE BREV

hvad der falder én ind, og hvor éns Aand ikke lægges i Lænker, dér er det nemmere at vise sin Dømmekraft og sine Evner end her i Norden, hvor vi plages med den strengeste Censur, som gør at Forfatterens Begejstring sløves og deres Fremdrift slappes. Saa selv om der i vore Lande skulde fremstaa Digtere og Filosooffer som kunde maale sig med de engelske, vilde de dog nok ikke naa til Modenhed. En Løber der bevæger sig mod sit Maal gennem Tornebuske og ad ufremkommelige Omveje naar senere frem end den der hurtigt løber ad jævne og lige Veje; men det er ikke Føddernes men Vejenes Skyld. Der er ingen der synger godt med Lærerens Spanskrør over Hovedet, éns Sind skal være frit for Frygt, Bekymring og Uro hvis man skal udfolde sig.

Fattigdom kommer en Digter paa tværs:
Mæt var Horats, naar han jubled paa Vers.

Herhjemme har Digterne det største Besvær med at holde Styr paa deres Begejstring for at ikke mistænksomme og strenge Censorer skal bringe dem i Fedtefadet. Jeg erklærer højtideligt at jeg under Udarbejdelsen af Niels Klim har overstreget utallige vittige Indfald og velturnerede Vendinger for ikke at fornærme nogen og for at man ikke skulde tro at jeg sigtede paa nogen bestemt. Men trods denne Forsigtighed undgik jeg ikke uretfærdig Kritik. Erfaringen fra mine tidligere Vittighedsværker havde vist mig hvordan visse af mine Landsmænd var indstillet, saa jeg besluttede at overlade mit Aandsprodukt til Møl og Orme. Og nu er det helt bestemt at ingen Ros og ingen Opfordringer skal faa mig til at vove mig ud paa den Bane igen eller paany at besejle de Farvande. Den Sport vil jeg overlade andre som har stærkere Skuldre end jeg; og den Plet min fordums Flid har sat paa mig vil jeg hellere afvaske ved at hengive mig til en respektabel Driver-tilværelse. Jeg har først og fremmest passet omhyggeligt paa ikke at give Præsterne den mindste Grund til at

LITTERÆR VIRKSOMHED

vende sig imod mig. Det Folkefærd har Erfaringen lært mig at holde Fred med.

Der findes slet intet saa frygteligt som de himmelske Hærskarers Straffedom.

Der er bestemt ingen der bliver mere vrede over at høre deres egne Fejl blive rænset op end de der selv offentligt tordner mod andres, og ingen der er mere hadske i deres Forfølgelse af andre end de der altid har præket mest mod Forfølgelser. Der var straks nogle ondsindede Prækere der greb til Vaaben imod mig. De styrtede Byen rundt som vanvittige og udbredte deres dumme og uretfærdige Fortolkninger i hvert eneste Hus. Men da de opdagede at der ikke var ret mange der troede paa dem, og da de horte Folk sige at deres egne Udtalelser kunde udlægges ligesaa satirisk hvis man behandlede dem paa samme uretfærdige Maade, saa blev de til sidst tavse, enten fordi de var blevet trætte af at løbe omkring eller fordi de var blevet bange for disse Advarsler. Det er den almindelige Opfattelse at de samme Herrer er Ophavsmænd til den uretfærdige og vanskabte Kritik der fremkom i Göttingen. Det kan jeg dog ikke sige med Sikkerhed, og jeg synes ikke det er Ulejligheden værd at lave et større Detektivarbejde for at finde ud af hvem der stod bag den. Der var nogle som prøvede at faa mig til at tilbagevise deres lavsindede Bagvaskelser. Men naar man bliver overfuset med Skældsord synes jeg ikke man skal give igen af samme Tønde. Derved opnaar man ikke andet end at stille sig paa Niveau med dem der angriber én. Jeg er glad over at jeg fik Bugt med mine Lidenskaber. Jeg siger bare at det ser ud til at det er sket med den lærde Verden naar Mennesker af den Surdejg ikke bare skriver Bøger, men ogsaa agerer Kritikere. Bedømmelsen i andre Lande viser hvor gunstig en Modtagelse dette lille Værk fik; og da det kort efter kunde læses paa fem forskellige Sprog kan man nok regne ud at det blev ved at være lige saa populært i Udlandet som det var blevet herhjemme. Kritikken i visse